

ÖSTERSJÖNS HJÄLTAR - 6 Östersjöpristagare om drivkraften och sin egen resa

CHRISTINA GESTRIN

"Östersjön känns som en del av mig"

Hon har dykt ner till död havsbotten och sett stränderna förändras. Kärleken till skärgården väckte ett miljöengagemang som ledde till ett liv som parlamentariker för riksdagsledamot Christina Gestrin.

När Christina Gestrin var liten började den största lyckan på P. P som i Pernå skärgård med sommarlov, fiske och dagliga dopp i solglittrande hav. Långsamtid, familjegemenskap, närhet till naturen.

- När havets tillstånd började förändras på 70- och 80-talet gick det så fort att jag kunde se det. Det fina ljusa sjögräset blev kraftigare och tången kvävdes. Och vid en fiskodling nära vårt eget sommarparadis fördes död fisk ut på isen vintertid för att sköljas upp som en oljig massa på stranden när våren kom. Det väckte mitt miljöengagemang.

När hon upptäckte att det gick att läsa till agronomie- och forstmagister med inriktning på miljövard vid Helsingfors universitet kände hon att hon kommit hem. Hon gick alla kurser som fanns att uppbåda om Östersjöfrågor, och tog biodykarkurser vid Tvärminne biologiska station.

- Ämnet för min gradu blev en undersökning av hur fiskodlingen vid vår sommarstuga hade påverkat miljön under vattnet.

Med facit i hand blev hon politiker, inte forskare. Men att hon började sin karriär med att bokstavligen dyka ner i det hav hon vill skydda, och att hon med egna ögon har sett det döda vita månlandskapet av svavelbakterier under de misskötta fiskodlingskassarna gav henne råg i ryggen i maktens korridorer. Som när hon som ung nykomling i Helsingfors stads miljönämnd hamnade i pressdebatt om huruvida det behövdes kväverening i det nya stora vattenreningsverk som var under byggnad.

- Det var chefen för vattenreningsverket och lilla jag, säger Christina Gestrin och skrattar.

Den gången vann hon inte, men tiden skulle ge henne rätt. Idag har alla finska vattenreningsverk 70-80 procents kväverening.

- Jag säger inte att det är min förtjänst. Men det är ett bra exempel på hur miljöarbete fungerar. Det går i små steg, man väcker debatt och diskussion, man pressar på processen.

Många år senare, 2011, skulle hon få Östersjöfondens miljöpris för att hon som politiker "oerhört engagerat arbetat med Östersjöns miljöfrågor på många olika plan".

Men än var hon inte politiker på heltid. Under några år ledde Christina Gestrin landets första naturskola i Finlands Natur och miljö regi och tog med sig skolklasser ut i naturen. Inför Finlands första period som EU-ordförandeland fick hon en praktikantplats vid miljöministeriet, och parallellt engagerade hon sig i Svensk Ungdom, Svenska folkpartiets ungdomsförening. Efter barn nummer två blev hon Europa- och utrikeshandelsministern Ole Norrbacks specialmedarbetare, och år 2000 kom hon själv in i riksdagen.

När hon tog initiativ till ett Östersjöprogram i mitten av 1990-talet var många partikamrater skeptiska. Men så 1997 kom den första riktigt stora algblomningen längst kusterna, och SFP kunde stolt visa upp sig som föregångare med eget handlingsprogram.

- Sen dess har jag gjort allt jag har kunnat för att skydda Östersjöns intressen på olika sätt, från att bevaka miljöperspektivet i budgetförhandlingarna till att arbeta för förbättrad oljeskyddsutrustning och reduktionsfiske av småfisk för att minska övergödningen.

Via den Parlamentariska Östersjökonferens har hon kommit i kontakt med likasinnade parlamentariker i hela regionen, och som deras observatör i Helsingforskommissionen HELCOM har hon haft tillträde till uppföljningsmötena kring BSAP, Baltic Sea Action Plan, och följt såväl framgångarna som bakslagen med att minska Östersjöländernas utsläpp.

Hon har gått från de ideella organisationernas värld till maktens korridorer, och varit miljönisse inom ett parti som inte direkt profilerat sig som knallgrönt. Vilka utmaningar har hon stött på?

- Klart jag ibland kan känna en frustration över att inte räckta till. Mest rädd är jag för att det ska ske en stor oljeolycka. Det går ett pärlband av oljetankers i ständig trafik i de smala farlederna i Finska Viken, och enligt forskarna är det inte en fråga om OM en stor oljeolycka kommer att ske i Östersjön, utan NÄR. Men... det där var väl ingen särskilt personlig utmaning? Christina Gestrin skrattar lite åt frågan.

- Östersjön är en del av min identitet och mitt ursprung. Det här havet har följt mig genom livet, och jag har svårt att skilja det från mig själv. När det gäller östersjöfrågorna har jag aldrig tvivlat på mig själv. Antingen gör vi något för att rädda Östersjön, eller så gör vi det inte. Och vad betyder det för våra barn om vi låter bli?

Finland har också ett varumärke att förvalta tycker hon, inte minst efter att finska företag deltagit i byggena av de ryska vattenreningsverken i St Petersburg.

- Man ska stärka det man är bra på. Vi är bra på cleantech i allt från energieffektivitet till luftvård, och det kommer att finnas global efterfrågan efter miljöteknologi för all framtid. Här kan vi vara föregångare, bidra med något viktigt och dessutom ta vara på en ekonomisk möjlighet och skapa arbetsplatser.

Christina Gestrin är förutom allt annat också lantbrukarhustru och ordförande i Nylands fiskarförbund. Motsägelsefullt?

- Nej, jag tycker att de olika nivåerna och rollerna stöder varandra. Det ena har lett till det andra, och jag får kunskaper och insyn som jag tar med mig till mina andra verksamheter. Det här är mitt liv. Jag har tre barn, och jag tänker på deras framtid. Jag vill att de ska bo i en bra omgivning, och jag vill att de ska lära sig förstå vilket ansvar vi alla har för vår miljö och den värld vi lever i. Det är sådant vi diskuterar hemma vid middagsbordet.

Vad driver dig?

- Jag har en glöd i mig, en vilja att påverka, och att jag ville göra något för Östersjön var min väg in i politiken. Och visst blev jag helt enormt stolt över Östersjöpriset. Som politiker får man inte alltid uppskattning för det jobb man gör, och det känns bra att någon märkt ens arbete och engagemang. Visst har det funnits motgångar också, som när Christina Gestrin fallit ur riksdagen.

- Men livet måste ha sina motgångar, och jag har alltid kommit igen. Värre än att misslyckas är att veta att man inte har försökt. Om det blir för bekvämt blir människan handlingsförlamad. Det som bekymrar mig mer är att tiden går så fort. Man hinner inte uträtta så mycket på en livstid, så det gäller att inte skjuta upp saker.

En rejäl skopa tålmod krävs av den som valt politik och miljöfrågor som sitt kall.

- Allt vi har uppnått har krävt jättemycket arbete. Riktningen är den rätta och medvetenheten har ökat. Men man får ständigt vakta att de här frågorna kommer med. Under ekonomisk recession påverkas också intresset för miljön, och det krävs stort intresse på regeringsnivå för att de kortsiktigt dyra men långsiktigt hållbara miljöinvesteringarna ska bli av, säger hon.

- När jag nu ställer upp i EU:s parlamentsval våren 2014 står Östersjöfrågorna först på min agenda. Jag är tacksam och stolt över att jag fått möjligheten att på riktigt vara med och påverka.

Om Östersjöfonden:

Christina Gestrin fick Lasse Wiklöf-priset år 2011. Östersjöfondens årliga Östersjöpris är ett sätt att premiera föregångarna i arbetet med att skydda Östersjöns miljö. Hittills har sammanlagt ca 675 000 euro delats ut till 74 personer och organisationer under årens lopp.

Stiftelsen Ålandsfonden för Östersjöns framtid, i dagligt tal Östersjöfonden, grundades 1989 genom en privat donation på en halv miljon euro. Initiativtagare och donator var kommerserådet Anders Wiklöf. Stiftelsens syfte är att främja och stöda vetenskaplig forskning samt annan verksamhet som rör skyddet av Östersjöns miljö. Östersjöfonden delar ut priser, stipendier och understöd för avgörande miljöinsatser.

Se även www.ostersjofonden.org